

Міністерство охорони здоров'я України
Полтавський державний медичний університет

СУЧАСНІ ТРЕНДИ РОЗВИТКУ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ: ПЕРСПЕКТИВИ І ЗДОБУТКИ

Матеріали навчально-наукової конференції
з міжнародною участю
24 березня 2022 року

ПОЛТАВА – 2022

СУЧАСНІ ТRENДИ РОЗВИТКУ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ: ПЕРСПЕКТИВИ І ЗДОБУТКИ

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ – ВАЖЛИВИЙ КОМПОНЕНТ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ <i>Каськова Л.Ф., Новікова С.С., Уласевич Л.П., Хміль О.В., Павленкова О.С.</i>	133
ВПЛИВ СУЧАСНИХ ТRENДІВ РОЗВИТКУ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ НА ОСОБЛИВОСТІ МОТИВАЦІЇ СТУДЕНТІВ ДО ВИВЧЕННЯ ВНУТРІШНЬОЇ МЕДИЦИНИ <i>Катеренчук І.П.</i>	135
ПЕРСПЕКТИВИ РЕАЛІЗАЦІЇ СУЧАСНИХ ТRENДІВ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ НА КАФЕДРІ ГІГІЄНИ, ЕКОЛОГІЇ ТА ОХОРОНИ ПРАЦІ В ГАЛУЗІ ПДМУ <i>Катрушов О.В., Матвієнко Т.М., Буря Л.В., Саргош О.Д., Філатова В.Л., Четверикова О.П., Алексєєва А.В., Коваленко Т.І., Комишан І.В., Михайлова К.І., Приліпка К.О., Рак Т.І., Романюк М.В.</i>	136
СТОМАТОЛОГІЧНА ОСВІТА В ПЕРІОД ПАНДЕМІЇ COVID-19: ПРОБЛЕМИ І ШЛЯХИ РОЗВ'ЯЗАННЯ <i>Кіндій Д.Д., Король Д.М., Кіндій В.Д., Оджубейська О.Д., Козак Р.В.</i>	138
ДИДЖИТАЛІЗАЦІЯ ОСВІТИ: РИЗИКИ Й ПЕРЕВАГИ <i>Коваленко Н.П., Боброва Н.О., Ганчо О.В., Зачепило С.В.</i>	139
КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД ЯК НАПРЯМ РОЗВИТКУ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ <i>Коваль Т.І., Сизова Л.М., Ізюмська О.М., Боднар В.А., Полторапавлов В.А., Котелевська Т.М., Прийменко Н.О., Лимаренко Н.П., Марченко О.Г., Ваценко А.І.</i>	141
ЗМІШАНА ФОРМА НАВЧАННЯ ЯК ЕЛЕМЕНТ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ПЕРШОГО БАКАЛАВРСЬКОГО РІВНЯ ОСВІТИ ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ «СЕСТРИНСЬКА СПРАВА» В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ COVID-19 <i>Козакевич О.Б., Коршенко В.О., Казаков Ю.М., Козакевич В.К.</i>	143
ФОРМУВАННЯ ДІАЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ СТУДЕНТІВ-ІНОЗЕМЦІВ У МЕДИЧНОМУ ВИШИ <i>Козуб Г.М., Тукова Т.В.</i>	145
ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ: ЗВОРОТНИЙ БІК ПРОЦЕСУ ПЕРЕДАЧІ Й ЗАСВОЄННЯ ЗНАНЬ <i>Кокоська О.В., Міщенко І.В., Павленко Г.П., Юдіна К.Є.</i>	147
ДОСВІД ВИКЛАДАННЯ ПРОПЕДЕВТИКИ ХІРУРГІЧНОЇ СТОМАТОЛОГІЇ В ДИСТАНЦІЙНОМУ ФОРМАТІ НА ПЛАТФОРМІ ZOOM: ПЕРЕВАГИ Й НЕДОЛІКИ <i>Колісник І.А., Панькевич А.І., Гоголь А.М.</i>	149
ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ БЕЗПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ Й ВИВЧЕННЯ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОЇ БАЗИ ВИКЛАДАЧАМИ КАФЕДРИ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ ЛІКАРІВ-СТОМАТОЛОГІВ <i>Коломієць С.В., Гуржій О.В., Удальцова-Гродзинська К.О., Шинкевич В.І., Кулай О.О.</i>	151
ТЕСТИ В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ АНГЛОМОВНИХ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ <i>Коробейникова Ю.Л., Коробейников Л.С.</i>	152
ІНТЕРАКТИВНЕ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНІЙ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ <i>Костенко В.Г., Сологор І.М., Знаменська І.В.</i>	154
ОКРЕМІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ЛІДЕРСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ <i>Куценко Н.П., Прокопенко В.В.</i>	155
ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ІЗ ХІМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН <i>Куценко Н.П., Сизоненко Н.В.</i>	157
РЕАЛІЗАЦІЯ СУЧАСНИХ ВІЗУАЛІЗАЦІЙНИХ ТЕНДЕНЦІЙ НА ЗАНЯТТЯХ ІЗ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ В МЕДИЧНОМУ ЗВО: ТЕХНОЛОГІЯ СКРАЙБІНГУ <i>Лещенко Т.О., Жовнір М.М.</i>	159
ВИКОРИСТАННЯ ІНФОГРАФІКИ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ Й РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ <i>Лещенко Т.О., Юфименко В.Г.</i>	164
НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ПІДХІД ДО ВИКЛАДАННЯ ТЕМИ «ШКІРА ТА ЇЇ ПОХІДНІ» НА КАФЕДРІ ГІСТОЛОГІЇ, ЦИТОЛОГІЇ ТА ЕМБРІОЛОГІЇ <i>Лисаченко О.Д., Шепітько В.І., Борута Н.В., Пелипенко Л.Б., Якушко О.С., Стецук Є.В., Вільхова О.В., Скотаренко Т.А., Волошина О.В.</i>	166
МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ЗАСАД ФАСИЛІТАТИВНОЇ ВЗАЄМОДІЇ В УМОВАХ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ШКОЛИ <i>Ліхачов В.К., Добровольська Л.М., Макаров О.Г., Тарановська О.О., Шиманська Я.В.</i>	169
ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ З МІКРОБІОЛОГІЇ, ВІРУСОЛОГІЇ ТА ІМУНОЛОГІЇ: СТРАТЕГІЇ Й ПЕРСПЕКТИВИ <i>Лобань Г.А., Фаустова М.О., Ананьєва М.М., Чумак Ю.В.</i>	171
ДИДАКТИЧНІ МАТЕРІАЛИ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ (ФАХОВИХ) КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ <i>Лозовська Т.А.</i>	173

СТОМАТОЛОГІЧНА ОСВІТА В ПЕРІОД ПАНДЕМІЇ COVID-19: ПРОБЛЕМИ І ШЛЯХИ РОЗВ'ЯЗАННЯ

Кіндій Д.Д., Король Д.М., Кіндій В.Д., Оджубейська О.Д., Козак Р.В.

Полтавський державний медичний університет

Наведено огляд сучасних досліджень проблеми підготовки фахівців стоматологічного профілю в умовах пандемії COVID-19 на основі формування різних компетенцій.

Ключові слова: медична освіта, пандемія, дистанційний режим освіти, компетенції, лікар-стоматолог.

The article provides an overview of modern research on the problem of training dental specialists in the context of the COVID-19 pandemic based on the formation of various competencies.

Key words: medical education, pandemic, distance education, competencies, dentist.

Професійна підготовка майбутнього стоматолога базується на глибоких теоретичних знаннях, досконалих мануальних навичках, формуванні клінічного мислення. Майбутній лікар-стоматолог має бути підготовлений до систематичного опрацювання значного потоку інформації, інтегрування знань із нових дисциплін [3].

Сучасна освіта, у тому числі й стоматологічна, нині відчуває небувалі труднощі, викликані зростаючою захворюваністю на нову коронавірусну інфекцію. Труднощі пов'язані з тим, що більшість освітніх навчальних закладів в Україні перейшли на дистанційний режим роботи. Викладачі зіштовхнулися з незнайомою ситуацією, багато з них не знають, як у цих нових умовах підтримувати здобувачів освіти, дотримуватися навчального плану й готувати здобувачів освіти до майбутніх іспитів [4].

Специфіка стоматологічної освіти така, що більшість клінічних компетенцій майбутнього лікаря, що формується, нерозривно пов'язані з формами навчання, які вимагають особистої присутності, це в першу чергу комунікативні навички і практичні маніпуляції. Тому зазвичай стоматологічне співтовариство запекло критикує будь-яке застосування дистанційних освітніх технологій у підготовці фахівців. З іншого боку, нове захворювання безпосередньо впливає на зміст самої стоматологічної освіти. Акцент зміщується на затребуваність нових навичок: надання невідкладної допомоги, нові методи діагностики й лікування пацієнтів в умовах підвищеної небезпеки, що вимагає злагодженої командної роботи і знання нових алгоритмів дій.

У наш час відповідно до загальносвітових тенденцій відбувається становлення нової освітньої парадигми – навчання на основі формування різних компетенцій, що знайшло відображення в освітніх стандартах нового покоління. Компетенція розглядається як сукупність взаємопов'язаних якостей особистості: знань, умінь, навичок, способів діяльності, що задаються відносно певного кола предметів і процесів, необхідних для якісних дій щодо до них. У контексті процесу навчання компетенції виступають цілями навчання, а компетентність є характеристикою успішності процесу навчання, його результатом [5].

Проведені перетворення в системі охорони здоров'я, запровадження в діагностичний і лікувальний процес інноваційних технологій зумовили потребу істотного підвищення якості підготовки здобувачів вищої стоматологічної освіти.

Вимоги, що висуваються до фахівця як суб'єкта професійної діяльності, мають надзвичайно широкий характер і стосуються не тільки спеціальних знань, а й особистості в цілому. Висока професійна компетентність передбачає глибокі науково-предметні знання, нестандартне мислення, володіння інноваційними методами вирішення поставлених завдань. Відсутність клінічного мислення не дозволяє здобувачам освіти усебічно зв'язати й комплексно оцінити важливі для конкретної нозологічної форми хвороби суб'єктивні й об'єктивні клінічні ознаки на тлі загальносоматичного і психологічного статусу пацієнтів [1].

Готовність фахівців стоматологічного профілю до творчої самостійної діяльності передбачає наявність не тільки професійної, а й соціально-особистісної компетенції, що зумовлює необхідність запровадження в освітній процес відповідних технологій, методів і форм навчання.

Із цієї точки зору компетентність розглядається як володіння фахівцем відповідною компетенцією, що включає його особисте ставлення до неї й предмета своєї професійної діяльності.

Формування соціально-особистісної й професійної компетентності здобувача освіти – завдання непросте. Це пов'язано з необхідністю створити навчальне середовище, в якому той, кого навчають, розуміє конкретну освітню мету, а запропоновані методи навчання сприяють досягненню цієї мети.

Упровадження нових інноваційних підходів і сучасних методів навчання з використанням комп'ютерних технологій дозволяють інтенсифікувати процес навчання, зробити його більш наочним і спонукати здобувачів освіти до активної участі в навчальному процесі, використовуючи їхній творчий потенціал. При цьому змінюється роль викладача в освітньому процесі [2]. Його основне завдання при використанні активних методів навчання – організувати навчальний процес таким чином, щоб здобувач освіти стоматологічного факультету мав можливість проявити самостійність і досягти результату на основі використання запропонованих викладачем алгоритмів, проявити творчий підхід до вивчення предмета й оцінити свої досягнення в галузі професійної компетенції.

Таким чином, незважаючи на всі обмеження дистанційного навчання, воно може бути захоплюючим і ефективним. Ситуація, що склалася, змушує нас переглянути погляди і змінити деякі правила, щоб адаптуватися до неї й продовжувати непростий шлях викладання. Зараз на перший план виходять можливості, які надають нам сучасні технології, і їх не можна ігнорувати.

Уміле поєднання інноваційних методів і традиційних форм навчання, достатній науковий рівень і педагогічний досвід викладачів, їхні вміння в доступній формі донести інформацію до здобувачів освіти і достатня мотивація самих здобувачів освіти дозволяють досягти гарних результатів у формуванні професійних і соціально-особистісних компетенцій у процесі навчання в медичних університетах, підготувати фахівців, які відповідають сучасним запитам охорони здоров'я.

Подальше застосування віртуальних технологій у навчанні здобувачів освіти дозволить досягти високого рівня засвоєння і практичного, і теоретичного матеріалу.

Список використаної літератури

2. Кіндій Д.Д. Активні методи навчання як засіб формування клінічного мислення студентів молодших курсів стоматологічного факультету / Д.Д. Кіндій, Д.М. Король, О.Д. Оджубейська, М.О. Рамусь, М.М. Малюченко // Актуальні проблеми сучасної медичної освіти в Україні: матеріали навч.-наук. конф. з міжнар. участю. – Полтава, 2019. – С. 105-106.
3. Оджубейська О.Д. Актуальні проблеми сучасної вищої медичної освіти в Україні та їх розв'язання на кафедрі пропедевтики ортопедичної стоматології / О.Д. Оджубейська, Д.Д. Кіндій, М.О. Рамусь, Д.М. Король, Д.В. Калашніков, С.Г. Зубченко // Актуальні проблеми сучасної медичної освіти в Україні: матеріали навч.-наук. конф. з міжнар. участю. – Полтава, 2019. – С.155-157.
4. Оджубейська О.Д. Проблеми вищої медичної освіти, методи й перспективи їх розв'язання в умовах карантину / О.Д. Оджубейська, Д.М. Король, Д.Д. Кіндій, М.О. Рамусь, М.М. Малюченко, В.Д. Кіндій // Реалії, проблеми та перспективи вищої медичної освіти: матеріали навч.-наук. конф. з міжнар. участю. – Полтава, 2021. – С. 197-198.
5. Петрушанко В.М. Дистанційна освіта в умовах пандемії COVID-19 / В.М. Петрушанко, Л.М. Лобач, Л.І. Ляшенко, А.В. Лемешко, І.М. Ткаченко // Реалії, проблеми та перспективи вищої медичної освіти: матеріали навч.-наук. конф. з міжнар. участю. – Полтава, 2021. – С. 207-209.
6. Петрушанко Т.О. Формування професійних компетентностей засобами комп'ютерно орієнтованих технологій на кафедрі терапевтичної стоматології / Т.О. Петрушанко, Н.М. Іленко, Е.В. Ніколішина, І.Ю. Литовченко // Реалії, проблеми та перспективи вищої медичної освіти: матеріали навч.-наук. конф. з міжнар. участю. – Полтава, 2021. – С. 209-211.

ДИДЖИТАЛІЗАЦІЯ ОСВІТИ: РИЗИКИ Й ПЕРЕВАГИ

Коваленко Н.П.¹, Боброва Н.О.², Ганчо О.В.², Зачепило С.В.²

¹ Полтавський державний аграрний університет

² Полтавський державний медичний університет

Проаналізовано тенденції розвитку освіти в умовах глобалізації. Визначено необхідність оптимізації вищої освіти, що вимагає перегляду діючих підходів до навчання й генерацію альтернативних методів. З'ясовано ризики й переваги диджиталізації освіти.

Ключові слова: диджиталізація освіти, освітні технології, дистанційне навчання, електронні ресурси, ризики диджиталізації.

Trends in the development of education in the context of globalization are analyzed. The need to optimize higher education has been identified, which requires a review of existing approaches to learning and the generation of alternative methods. The risks and benefits of digitalizing education have been identified.

Key words: digitalization of education, educational technologies, distance learning, electronic resources, risks of digitalization.

Розвиток нових інформаційних і комунікаційних технологій породжує системні зміни у всіх сферах суспільного життя. В умовах сьогодення, ураховуючи виклики сучасності, серед яких і пандемія Covid-19, спричинена коронавірусом SARS-CoV-2, настав переломний момент у розвитку світових освітніх технологій. Ми стали свідками найважливішої трансформації нашого часу – диджиталізації. Це явище покликане спростити наше життя, а також підняти якість освітніх послуг на новий рівень, що відповідає сучасним і майбутнім потребам суспільства у висококваліфікованих фахівцях. Диджиталізація дозволяє переводити величезний обсяг інформації в структуровану систему даних і полегшувати роботу учасників освітнього процесу. Унаслідок упровадження диджиталізації змінюється не лише освітнє середовище, а й самі заклади вищої освіти: зміцнюються зв'язки між адміністрацією, викладачами і здобувачами вищої освіти, покращується використання наявних ресурсів [5].

Диджиталізація як новий тренд світового суспільного розвитку, що прийшов на зміну інформатизації й комп'ютеризації, заснований на цифровому поданні інформації, яка в масштабах економічного й соціального життя як окремої країни, так і всього світу приводить до підвищення ефективності економіки й поліпшення якості життя [3].

Оптимізація вищої освіти, необхідність якої стала очевидною, вимагає перегляду діючих підходів до навчання й генерацію альтернативних методів [2]. Зважаючи на це, окремим питанням у плані диджиталізації освіти виступає реалізація дистанційного навчання на нових основах і з новими можливостями цифрових технологій.

Однією з головних переваг використання цифрових технологій у процесі навчання є можливість викладача не тільки контролювати прикладну ефективність навчання, а й швидкість освоєння студентами матеріалу, кількість часу, витраченого на виконання конкретного завдання, рівень розуміння нової інформації тощо, тоді як традиційні методи навчального контролю дозволяють лише «грубі» оцінки параметрів, наприклад, на підставі підсумкових оцінок [4].

Перехід до нової моделі навчання вимагає зусиль не лише від викладача, а й від здобувача вищої освіти. Зусилля викладача в основному спрямовані на розробку й супровід дистанційного курсу. Проте робота на цьому не закінчується, оскільки з моменту відкриття курсу викладач має щодня бути онлайн для відповідей на запитання на форумах курсу, перевірки робіт і активізації студентів. Розробка ідеального електронного курсу – досить складний процес, що потребує багато часу, апробації, внесення коректив, рефлексії зі студентами. Крім того, розроблений курс має відповідати методичним рекомендаціям щодо його розробки й вимогам до наповнення й змісту. Інакше з'являються або «слабо наповнені» курси, або перевантажені [5].

Більші складності щодо проходження навчання виникають у студента, оскільки пов'язані з розширенням звичних для нього рамок вимог. У нових умовах відвідування лише лекцій у аудиторіях буде недостатнім для опанування навчального матеріалу певної дисципліни. Практика роботи з електронними ресурсами часто показує зниження успішності здобувачів вищої освіти за змішаної форми здобуття знань. Тому доцільно їх поступово вводити у ІТ-середовище навчання, починаючи з 1 курсу. Будь-якому студенту, майбутньому фахівцю, в епоху швидкого